

Inscunter dals Jauerins dess dvantar tradiziun

Proget da la Biosfera Val Müstair

DA FLURIN ANDRY / ANR

■ **Üna quarantina d'antieris abitants da la Val Müstair o persunas chi han üna stretta relaziun culla regiun passaintan la prosma fin d'eivna insembel. Ils iniziants lessan uschea procurar chi restan colliats culla Val.** «Sco bleras regiunas muntagnardas a la periferia es eir la Val Müstair confruntada culla situaziun cha la generaziun giuvna sto bandunar la regiun per far il giarsunadi o frequentar üna scoula media», constata *Gottfried Hohenegger* da Valchava. El es econom e s'ha adüna darcheu ingaschè pella promoziun regiunala. 10 ons es el stat coordinatur dal program Interreg. «Fingia avant ün pèr ons n'haja gnü l'idea da fundar üna cumünanza d'antieris abitants da la Val chi s'inscuntra regularmaing», manzuna'l, «cul böt da procurar chi restan in üna o l'otra maniera colliats cun lur veglia patria.» Uschè es nat il proget nomnä «Ils Jauerins». I's tratta d'ün proget da la Biosfera Val Müstair. Hohenegger ha surtut la direzziun dal proget.

Trar a nüz il potenzial dals antieris conabitants

L'incumbenza dal proget es, sco ch'el declera, da fundar la cumünanza dals Jauerins. «Lura esa eir previs da preschantar il potenzial pel svilup da la Val Müstair chi exista cun activar ils antieris abitants da la regiun sco giasts ed i'l cas ideal eir sco abitants futurs da la Val Müstair», declera *Gottfried Hohenegger*. Cha'l böt saja nempe da decider cun agiud dals Jauerins a lunga vista üna masüra cunter la spopolaziun da la regiun, manzuna il manader da proget. «No vain ün bun ospital e las sportas per persunas attempadas sun avant man, uschè cha no vain eir buna radschun da sperar ch'üna part dals Jauerins tuorna davo la pensiun in Val per passantar qua l'ultima part da lur vita.»

In sonda as laschan infuormar las Jauerinas ed ils Jauerins davart il stadi actual da las lavuors da restauraziun illa Clostra Son Jon a Müstair.

FOTO R.CANAL

Invidats sun indigens, abunents e proprietaris

Sco commembers da la cumünanza Jauerins vegnan in dumonda in prüma lingia ils antieris abitants da la Val Müstair chi han üna colliaziun emo-

ziunala culla regiun. «I po eir esser chisajan amo adüna in bun contact culs paraints o cun amias ed amis», declera'l. Üna seguonda gruppa sun ils proprietaris da fuond chi abitan utrò. «Ün'ulteriura gruppa potenzialmaing

interessanta sun ils abunents dal Maschalch chi sun da chasa in otras regiuns, els vegnan infuormats mincha mais da quai chi capita in Val e sun uschea eir els colliats strettamaing culla regiun», manzuna *Gottfried Hohe-*

negger. El ha il sustegn d'üna gruppa accompagnatoria, da la quala fan part *Gabriela Binkert Becchetti, Gian-Duri Conrad, Not Manatschal, Aldo Rodigari, Hanspeter Schreich, Oscar Walther* e'l manader da la Biosfera *Ulf Zimmermann*.

Prosem on in fuorma bilingua

Prosmo fin d'eivna ha lö il prüm inscunter dals Jauerins cun üna quarantina da partecipants. Els arrivin in venderdi saira e passaintan üna saira cumünai vla «a chasa pro amis» o i'l hotel. In sonda as chattan tuots a Müstair i'l hotel Helvetia. Els vegnan salüdat da la vicepresidente cumünala *Gabriella Binkert Becchetti* e pon tadlar ün cuort referat «Natüra e cultura in Val Müstair» da *Hans-Peter Schreich*. A Sielva preschainta lura il schefmeidi *Theodor von Fellenberg* als Jauerins e Jauerinas l'Ospital Val Müstair e sias singulas sportas.

In sonda davomezdi as laschan els preschantar la Clostra Son Jon a Müstair e'l stadi actual da las lavuors da restauraziun. Implü tegna *Binkert-Becchetti* ün cuort referat «Viver e lavurar in Val Müstair». La saira sta la «festa dals Jauerins» sül program: Ils preschaints vegnan salüdat dal capo cumünal *Arno Lamprecht*. La tschaina cumünai vla vain imbellida culla musica dals «Jauers Arno & Aldo». A lur prüm inscunter sun gnüts invidats ils Jauerins be in lingua tudaischa: «Quai es sgüra ün punct chi's po meglionar amo, la prosma jada prevezzauna da far quai in fuorma bilingua», affirmescha *Gottfried Hohenegger* ed *Arno Lamprecht* accentuescha ch'el spera cha l'inscunter dals Jauerins adüna in november dvainta svelta üna tradiziun fixa da la Val Müstair.

Duos Engiadinaisas pon preleger a Domat

Alina Locher e Raffaella Pfiffner als Dis da litteratura

■ (anr/rgd) **Dals 180 texts chi sun gnüts inoltrats in Engiadina a chaschun da la concorrenza litterara «Plima d'aur – Pledpierla» sun gnüdas premiadas las oubras dad Alina Locher da Cinuos-chel e da Raffaella Pfiffner da Sent.** Per promover la litteratura da la generaziun giuvna organisescha la Lia Rumantscha daspö ons la concorrenza litterara «Plima d'aur». La premiaziun dals meglers texts da l'Engiadina va ingon ad *Alina Locher* da Cinuos-chel ed a *Raffaella Pfiffner* da Sent. Ella duos pudaran preleger lur texts als Dis da la litteratura rumantscha a Domat da la fin d'eivna chi vain.

Promoziun da la litteratura giuvna

Fingia pella 20avla jada ha organisà la Lia Rumantscha la concorrenza da scriver per uffants e giuvenils rumantschs. L'occurrenza ha adüna chat-tà gronda accoglientscha pro la generaziun giuvna da scripturas e scripturs. Quista concorrenza ha l'intenziun da promover la litteratura da la generaziun giuvna e d'animar ils giuvenils ed uffants da's fatschentar cun la lingua. In Engiadina s'han partecipats quist on 180 scolaras e scolaras cun agens

da la concorrenza. La prelecziun dals texts ha lö in dumengia, ils 8 d'october a partir da mezdi illa halla polivalenta Tircal a Domat. L'occurrenza vegn moderada da *Carmen Dedual* e da *David Flepp* da la Lia Rumantscha. Per l'accompognamaint musical pissera *Casper Nicca*.

Pella prüma jada i'l program dals Dis da litteratura

Il program dals Dis da litteratura a Domat survain cullas prelecziuns da la generaziun giuvna novs accents. Las scripturas ed ils scripturs giuvenils survegnan l'occurranza unica da's preschantar ad ün public critic. Il program dals Dis da litteratura cumainzà sco usità venderdi saira. Il cumanzamaint fa quist on üna concorrenza da «Poetry slam», d'üna sort moderna da la lirica. Poetessas e poets as preschaintan in üna sort cumbat sülla tribuna cun lur texts cuorts in fuorma da poesia. L'occurranza vain inramada da «slammers» svizzers, «rappers» rumantschs e da partecipants curaschus. In sonda continua il program cun ün avantmezdi cun prelecziuns, vernissaschas e cul Tavulin litterar. A las duos davomezdi ha lö ün gö da scriver cul titel «translazi-

Ils 10 da december sto tut puspè funcziunar

(rtr) Suentar l'incendi vulan las pendicularas da Nauders/Danuder reconstruir en pauc dapli ch'in mais la staziun a val da la Bergkastelbahn. Ils 21 d'october hai dà in incendi tar la staziun a val da la Bergkastelbahn a Nauders/Danuder. Las flommas han destrüit tut la tecnica da la pendiculara en la staziun a val. Las pendicularas stiman ils donns sin radund tschuntg milliuns francs. La raschun da l'incendi tar la staziun a val n'è betg enconuschenta. Las pendicularas eran londervi da renovar e modernisar la staziun a val. Las pendicularas da Nauders vulan ussa reconstruir la staziun a val enfin ils 10 da december per uschia pudair salvar la stagiun da skis e surtut il temp impurtant durant Nadal. La reconstrucziun da la staziun a val en pauc dapli ch'in mais è dentant ina sfida enorma. Tant ils collavurats da las pendicularas, sco era las interpresas che furneschan la tecnica per la pendiculara ston ussa lavurar quasi di e notg per pussibilitar che la pendiculara possia cumenzar la stagiun d'enviern sco planisà.

75 onns Juskila - cumenzà ha tut a Puntraschigna

(rtr) Avant prest 75 onns, l'onn 1941, ha

ants iessan uschnea procurar cni restan colliats culla Val. «Sco bieras regiunas muntagnardas a la periferia es eir la Val Müstair confruntada culla situaziun cha la generaziun giuvna sto bandunar la regiun per far il giarsunadi o frequentar üna scuola media», constata *Gottfried Hohenegger* da Valchava. El es econom e s'ha adüna darcheu ingaschè pella promoziun regiunala. 10 ons es el stat coordinatur dal program Interreg. «Fingjà avant ün pèr ons n'haja gnü l'idea da fundar üna cumünanza d'antierius abitants da la Val chi s'inscuntra regularmaing», manzuna'l, «cul böt da procurar chi restan in üna o l'otra maniera colliats cun lur veglia patria.» Uschè es nat il proget nomnà «Ils Jauerins». I's tratta d'ün proget da la Biosfera Val Müstair. Hohenegger ha surtut la direzziun dal proget.

Trar a nüez il potenzial dals anterius conabitants

L'incumbenza dal proget es, sco ch'el declera, da fundar la cumünanza dals Jauerins. «Lura esa eir previs da preschantar il potenzial pel svilup da la Val Müstair chi exista cun activar ils anterius abitants da la regiun sco giasts ed i'l cas ideal eir sco abitants futurs da la Val Müstair», declera *Gottfried Hohenegger*. Cha'l böt saja nempe da decider cun agiud dals Jauerins a lunga vista üna masüra cunter la spopolaziun da la regiun, manzuna il manader da proget. «No vain ün bun ospital e las sportas per persunas attempadas sun avant man, uschè cha no vain eir buna radschun da sperar ch'üna part dals Jauerins tuorna davo la pensiun in Val per passar qua l'ultima part da lur vita.»

In sonda as laschan infuormar las Jauerinas ed ils Jauerins davart il stadi actual da las lavuors da restauraziun illa Clostra Son Jon a Müstair.

FOTO R.CANAL

Invidats sun indigens, abunents e proprietaris

Sco commembers da la cumünanza Jauerins vegnan in dumonda in prüma lingia ils anterius abitants da la Val Müstair chi han üna colliaziun emo-

ziunala culla regiun. «I po eir esser chi sajan amo adüna in bun contact culs paraints o cun amias ed amis», declera'l. Üna seguonda gruppa sun ils proprietaris da fuond chi abitan utrò. «Ün'ulteriura gruppa potenzialmaing

interessanta sun ils abunents dal Maschalch chi sun da chasa in otras regiuns, els vegnan infuormats mincha mais da quai chi capita in Val e sun uschea eir els colliats strettamaing culla regiun», manzuna *Gottfried Hohe-*

mann.

Prosem on in fuorma bilingua

Prosmo fin d'eivna ha lö il prüer scunter dals Jauerins cun üna quina da partecipants. Els arriva venderdi saira e passaintan üna cumünai vla «a chasa pro amis» o i tel. In sonda as chattan tuots a Müstair i'l hotel Helvetia. Els vegnan salüda da la vicepresidenta cumünala briella Binkert Becchetti e pon t ün cuort referat «Natüra e cultu Val Müstair» da *Hans-Peter Schreier*. Sielva preschainta lura il scheff *Theodor von Fellenberg* als Jauerins l'Ospital Val Müstair e singulas sportas.

In sonda davomezdi as lascha preschantar la Clostra Son Jon a Müstair e'l stadi actual da las lavuors da restauraziun. Implü tegna Binkert Becchetti ün cuort referat «Viver e laur in Val Müstair». La saira sta la «Festa dals Jauerins» sül program: Ils schaints vegnan salüda dal cap cumünal *Arno Lamprecht*. La tschain münai vla vain imbellida culla musica dals «Jauerins Arno & Aldo». A lur preschunter sun gnüts invidats ils Jauerins in lingua tudaischa: «Quai es ün punct chi's po megliorar amprosmo jada prevezza da far quina fuorma bilingua», affirmscha *Gottfried Hohenegger* ed *Arno Lamprecht* accentuescha ch'el spera cha l'inscuntra dals Jauerins adüna in november da ta svelt üna tradiziun fixa da la Val Müstair.

Duos Engiadinais pon preleger a Domat

Alina Locher e Raffaella Pfiffner als Dis da litteratura

■ (anr/rgd) Dals 180 texts chi sun gnüts inoltrats in Engiadina a chaschun da la concorrenza litterara «Plima d'aur – Pledpiera» sun gnüdas premiadas las ouvas dad *Alina Locher* da Cinuos-chel e da *Raffaella Pfiffner* da Sent. Per promover la litteratura da la generaziun giuvna organisescha la Lia Rumantscha daspö ons la concorrenza litterara «Plima d'aur». La premiaziun dals meglders texts da l'Engiadina va ingon ad *Alina Locher* da Cinuos-chel e da *Raffaella Pfiffner* da Sent. Ella duos pudaran preleger lur texts als Dis da la litteratura rumantscha a Domat da la fin d'eivna chi vain.

Promoziun da la litteratura giuvna

Fingjà pella 20avla jada ha organisà la Lia Rumantscha la concorrenza da scriver per uffants e giuvenils rumantschs. L'occurrentza ha adüna chattà gronda accoglientescha pro la generaziun giuvna da scripturas e scripturs. Quista concorrenza ha l'intenziun da promover la litteratura da la generaziun giuvna e d'animar ils giuvenils ed uffants da's fatschentar cun la lingua. In Engiadina s'han partecipats quist on 180 scolaras e scolaras cun agens texts. Las duos vendschadras da la categoria terza e quarta classa e da la categoria tschinchavla e sesavla classa pon preleger quist on lur texts als Dis da la litteratura a Domat. Ils 8 d'october han dimenà *Alina Locher* da Cinuos-chel e *Raffaella Pfiffner* da Sent l'occurrentza da's preschantar ad ün publicum. Quista preschantaziun es üna novità

Las vendschadras in Engiadina: Alina Locher, Sina Hartmann e Raffaella Pfiffner. (da schn.)

MAD

da la concorrenza. La prelecziun dals texts ha lö in dumengia, ils 8 d'october a partir da mezdi illa halla polivalenta Tircal a Domat. L'occurrentza vegn moderada da *Carmen Dedual* e da *David Flepp* da la Lia Rumantscha. Per l'accompognamaint musical pissera *Casper Nicca*.

Pella prüma jada i'l program dals Dis da litteratura

Il program dals Dis da litteratura a Domat survain cullas prelecziuns da la generaziun giuvna novs accents. Las scripturas ed ils scripturs giuvenils survegnan l'occurrentza unica da's preschantar ad ün public critic. Il program dals Dis da la litteratura cumainzà sco usità venderdi saira. Il cumanzamaint fa quist on üna concorrenza da «Poetry slam», d'üna sort moderna da la lirica. Poetessas e poets as preschaintan in üna sort combat sülla tribuna cun lur texts cuorts in fuorma da poesia. L'occurrentza vain inramada da «slammers» svizzers, «rappers» rumantschs e da partecipants curaschus. In sonda continua il program cun ün avantmezdi cun prelecziuns, vernissaschas e cul Tavulin litterar. A las duos davomezdi ha lö ün gö da scriver cul titel «translaziun.google.ch», moderà ed animà da *Flurin Caviezel*. La saira vain festagià il giubileum da 25 ons Dis da litteratura cun discussiun e musica da sot da la band «Quintinò». In dumengia ha lö ün cabaret da *Jürg Kienberger* e *Claudia Carigiet*, sper las prelecziun da las vendschadras ed ils vendschaders da la «Plima d'aur».

Ils 10 da december sto tut puspè funcziun

(rtr) Suentar l'incendi vulan las penlaras da Nauders/Danuder reconstru pauc dapli ch'in mais la staziun a val da la Bergkastelbahn. Ils 21 d'october ha in incendi tar la staziun a val da la Bergkastelbahn a Nauders/Danuder. flommas han destrüi tut la tecnica pendiculara en la staziun a val. Las dicularas stiman ils donns sin radschuntg milliuns francs. La raschun d'incendi tar la staziun a val n'è bet conuschenta. Las pendicularas eran dervi da renovar e modernisar la staziun a val. Las pendicularas da Nauders vulevan reconstruir la staziun a val en 10 da december per uschia pudair s'aprir la stagiun da skis e surtut il temp important durant Nadal. La reconstruziun da la staziun a val en pauc dapli ch'in radschuntg ina sfida enorma. Tant ils curaturs da las pendicularas, sco ei interpresas che furneschan la tecnica pendiculara ston ussa lavurar quist on e notg per pussibilitar che la pendiculara possa cumenzar la stagiun d'envier planisà.

75 onns Juskila - cumei ha tut a Puntraschign

(rtr) Avant prest 75 onns, l'onn 1947 gi lieu a Puntraschingna l'emprim gendskilager (Juskila). Dapi ils onns quel champ adina a Lenk en la Part Bernaisa. Mintg'onn arrivan 600 uffants per ir durant la prim'emna da schola cun skis. 150 manaders lavuran cun uffants. Per festivar il giubileum d'75 onns datti ina exposiziun davart il Juskila en il Museum alpin a Puntraschign.